

**Priatelia
Zeme
SPZ**

Výročná správa

za rok 2025

Priatel'ia Zeme – SPZ s'ú ob'ci'anske zdruzenie, ktoré sa od roku 1996 zame-riava na minimalizáciu zne'isti'ovania životného prostredia odpadmi a toxickými látkami a ponúka pozitívne udržateľné riešenia v prospech budúcich generácií a iných foriem života.

Naše hlavné kampane v roku 2025:

- spolupráca so samosprávami na ceste k nulovému odpadu,
- boj proti škodlivým zámerom a falošným riešeniam v odpadovom hospodárstve,
- práca na systémových zmenách v legislatíve, tvorba koncepčných a strategických dokumentov, analýz,
- realizácia informačných kampaní a vzdelávania pre širokú a odbornú verejnosť.

Sme členmi:

- Friends of the Earth International (FoEI)
- Zero Waste Europe (ZWE)
- Break Free From Plastic (BFFP)
- Global alliance for incinerator alternatives (GAIA)
- POP's Elimination Network (IPEN)
- Health Care Without Harm (HCWH)
- Klimatickej koalície (KK)

Projekty, na ktorých sme pracovali

- **Elevating Reuse in Cities (ERIC)** – cieľom projektu siete Zero Waste Europe bolo podporiť 18 až 30 samospráv v rámci Európskej únie pri zavádzaní prevencie plastového odpadu na lokálnej úrovni prostredníctvom vytvárania plánov prevencie plastov a ich implementácie.
- **„Fork to farm“** – cieľom projektu siete Zero Waste Europe bolo vytvoriť vhodné podmienky na preukázateľné zníženie emisií metánu z odpadov v samosprávach poskytovaním odborných znalostí pri zavádzaní účinných miestnych modelov.

Modro zelené riešenia – ochladíme si svoj dvor

V rámci nášho programu Trvalo udržateľné sídla sme v roku 2025 začali s novou témou – adaptáciou na zmenu klímy pomocou modro zelených riešení.

Ide o súbor opatrení, ktoré využívajú prírodné procesy (zelené prvky) a vodné hospodárenie (modré prvky), aby zlepšili kvalitu života, zmiernili horúčavy a znížili dopady extrémneho počasia na naše okolie.

Prioritne sa chceme zameriavať na jednoduché, lacné a účinné opatrenia, ktoré môže zrealizovať jednotlivec, škola, komunita...

Naše aktivity v číslach

Mediálne aktivity

Pripravili sme **198 príspevkov na Facebook** a **16 článkov na webové stránky a pre médiá** na témy odpadov a znečisťovania životného prostredia:

- Problém plastového znečistenia ostáva veľkou výzvou
- Nové štúdie upozorňujú na zdravotné riziká mikroplastov
- Opakovaný biomonitoring v okolí cementárne v Turni nad Bodvou potvrdzuje vážne environmentálne hrozby
- Biomonitoring v okolí cementárne v Turni nad Bodvou zistil prítomnosť vysoko toxických látok
- Greenwashing o plánovanej spaľovni odpadov v Hontianskych Tesároch
- Pozor na škodlivé spracovanie odpadov, ktoré sa tvári ako recyklácia
- NIE JE RECYKLÁCIA AKO RECYKLÁCIA: eko-organizácie varujú pred zámerom pochybného investora v Prakovciach
- Menej odpadu z prebaľovania detí a menštruačných pomôcok
- Zámer na výstavbu zariadenia na zhodnocovanie odpadových plastov v Prakovciach - úspech vďaka medzinárodnej spolupráci s chorvátskou organizáciou Zelena akcija
- Moratórium na výstavbu nových spaľovní odpadů
- Rozhovor: Spaľovne? Po skládkovaní druhé najhoršie riešenie!
- Expertka: Predstava, že spaľovne nás zbavia odpadu, je iluzórna
- Keď sa technológie menia na problém - elektroodpad
- Rozhovor s Branislavom Moňokom o tom, ako nakladáme s odpadmi a prečo nepotrebujeme ďalšie spaľovne
- Slovensko pod tlakom škodlivých zámerov
- Slovensko si znečisťujeme spaľovaním pol milióna ton zahraničných odpadov ročne, ministerstvo chce spaľovať ešte viac

Spolupráca so samosprávami

Spolupracovali sme s **81 samosprávami** na zlepšovaní ich odpadového hospodárstva napr. na:

- zavádzaní množstvomého zberu (v 20 obciach),
- zavádzaní zberu kuchynských BRO (v 3 obciach),
- príprave všeobecne záväzných nariadení (v 7 obciach),
- analýzach odpadového hospodárstva (v 59 obciach),
- pri prevádzkovaní kompostární (v 3 obciach),
- informačných kampaniach pre verejnosť (v 25 obciach),
- analýzach zmesových odpadov a čistoty vytriedených kuchynských BRO (v 5 obciach)
- zavádzaní zberu textilu od dverí v Košeci

Program Zero Waste Samosprávy

Zorganizovali sme Konferenciu Zero waste samosprávy. Zúčastnilo sa jej 80 starostov a odborníkov, ktorým sme predstavili úspešné príklady z praxe, inovatívne riešenia a konkrétne kroky, ktoré môžu mestá a obce podniknúť na ceste k udržateľnejšiemu odpadovému hospodárstvu. Hodnotné boli aj diskusie o možnostiach znižovania množstva odpadov, ich efektívneho triedenia a spravodlivých poplatkov v samosprávach.

V rodinných domoch v Partizánskom a bytových domoch v Úľanoch nad Žitavou sme pokračovali s pomocou pri zavádzaní triedeného zberu kuchynských BRO. Vykonali sme kontrolu čistoty vytriedených kuchynských BRO – obidve samosprávy v tomto smere patria medzi európsku špičku.

V Chocholnej-Velčiciach sme zanalyzovali odpadové hospodárstvo a navrhli systém zberu kuchynských BRO pre rok 2026.

V Košeci sme spolupracovali na zavedení zberu textilu od dverí a zanalyzovali čistotu a použiteľnosť vyzbieraného textilu.

Vzdelávanie a edukácia

Zrealizovali sme 3 celoslovenské kampane:

- **Marec bez plastu:** zapojilo sa viac ako 80 škôl, samospráv, ekoobchodov a organizácií
- **Týždeň povedomia o komposte:** takmer 60 škôl a samospráv, viac ako 130 súťažných príspevkov
- **Európsky týždeň pre menej odpadu - Elektroodpad:** viac ako 60 škôl a samospráv

Školili sme, prednášali a diskutovali:

- Prednášali sme pre odbornú verejnosť na 14 workshopoch, webinároch a konferenciách v SR, Českej republike a Čiernej Hore na témy spravodlivých poplatkov za odpad, triedeného zberu a kompostovania BRKO.
- Prednášali a diskutovali sme s verejnosťou na 19 stretnutiach, verejných zhromaždeniach a prednáškach v Partizánskom, Dunajskej Lužnej, Prešove, Bošáci, Bratislave, Zlatých Moravciach, Skalici, Považskej Bystrici, Kútoch a Novej Vsi nad Žitavou.
- Zrealizovali sme sériu prednášok na témy o bezodpadovej domácnosti, fast fashion, adaptácie miest na zmenu klímy a biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu pre žiakov základných a stredných škôl v Bratislave, Michalovciach, Šali, Košiciach a v Topoľčanoch.

Pripravili sme nové informačné materiály

- 4 letáky pre verejnosť:
  - Znižujeme množstvo odpadu z obalov – jednoduché kroky k bezobalovému životu.
  - Dušičky bez odpadu – uctíme si blízkych s rešpektom k prírode.
  - Mikroplasty: predchádzajme ich vzniku – ochráňme zdravie aj planétu.
  - Menej odpadu z prebaľovania detí a menštruačných pomôcok – zdravšie a ekologickejšie alternatívy.
- V spolupráci so Zero Waste Europe sme pripravili informačný list o aktivitách a dosiahnutých výsledkoch v slovenských samosprávach v rámci projektu Fork to Farm.
- V spolupráci s EZÚS Via Carpatia 2 vzdelávacie materiály (brožúra a prezentácia) Ochladíme naše mestá: Modro-zelené riešenia.

Centrum pomoci občanom

Pomáhali sme jednotlivcom a miestnym komunitám:

- Podali sme 35 podaní na štátne orgány či samosprávy.
- 8 krát sme vystúpili na verejných zhromaždeniach.
- Na základe zlých výsledkov biomonitoringu vybraných škodlivých látok v okolí cementárne v Turni nad Bodvou z roku 2024 sme sa zapojili do aktivít na prijatie opatrení na zlepšenie kvality životného prostredia v tomto regióne (zapojenie sa do tvorby zmluvy medzi KSK a cementárňou, účasť na on-line stretnutiach, pripomienkovanie zmluvy...).
- Spolupracovali sme s miestnymi občianskymi združeniami a iniciatívami na zastavení zámerov vybudovania spaľovní odpadov v Bratislave a Skalici.
- Zastavili sme výstavbu potenciálne znečisťujúcej prevádzky na zhodnocovanie plastov v Prakovciach.

Riešili sme 15 rizikových zámerov:

- Hontianske Tesáre: „**Energetické ReUse centrum – ERC**“ (výstavba spaľovne odpadov)
- Skalica: „**Centrum ekologického hospodárstva Skalica**“ (v rámci toho aj výstavba spaľovne odpadov)
- Turňa nad Bodvou: „**Modernizácia linky na výrobu šedého portlandského slinku**“ (zvýšenie kapacity spoluspaľovania tuhých alternatívnych palív výrobných zodpadov v cementárni)
- Prakovce: „**Zariadenie na zhodnocovanie plastového odpadu**“
- Bratislava: „**Centrum energetického zhodnocovania odpadov**“ (výstavba spaľovne odpadov v Slovnafte)
- Žilina: „**Výroba konštrukčných dosák využitím ostatných odpadov**“ (výroba stavebných dosák z komunálneho odpadu)
- Markušovce: „**Upcyclácia plastových odpadov**“ (pyrolýza plastov)
- Malženice: „**Výstavba výrobného závodu na stabilizáciu zmesí so sprievodnou infraštruktúrou**“ (stabilizácia nebezpečných odpadov)
- Šurany: „**Šurany Industrial Park**“ (závod na výrobu batérií)
- Senica: „**Úprava odpadov pred ich využitím v obehovom hospodárstve**“ (pyrolýza plastov)
- Hrnčiarovce: „**Výroba dosák z druhotných surovín – odpadov**“
- Alekšince: „**Biodegradácia nebezpečných odpadov**“
- Veľký Dvor: „**Zariadenie na biodegradáciu nebezpečných odpadov**“
- Košúty: „**Recyklačné a spracovateľské centrum Košúty**“ (zariadenie na zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov, zariadenie na úpravu a zneškodňovanie kvapalných odpadov, zariadenie na termochemickú recykláciu kalov a plastových obalových odpadov s obsahom nebezpečných látok a zariadenie na biodegradáciu nebezpečných odpadov)
- Bratislava: „**Centrum odpadového hospodárstva**“ (zariadenie na spracovanie starých vozidiel, zariadenie na spracovanie kvapalných (nebezpečných) odpadov a zariadenie na biodegradáciu nebezpečných odpadov s obsahom ropných látok)

Legislatívna práca

Aktívne sme sa zapojili do tvorby Stratégie odpadového hospodárstva Slovenskej republiky do 2035. Pomocou opakovaného podávania návrhov a ich obhajoby, účasti v pracovnej skupine zriadenej MŽP SR a podania zásadných pripomienok v rámci medzirezortného pripomienkového konania sa nám podarilo do stratégie zapracovať viacero významných opatrení, ktorých cieľom je zabezpečiť nakladanie s odpadmi v súlade so záväznou hierarchiou odpadového hospodárstva, vytvorenie podmienok na predchádzanie vzniku a škodlivosti odpadov, zlepšenie podmienok triedenia odpadov pre obyvateľov, zlepšenie financovania triedeného zberu a zníženie vplyvov odpadov a nakladania s nimi na životné prostredie.

V spolupráci so Zero Waste Europe a ďalšími 156 organizáciami sme sa zapojili do Výzvy na moratórium na nové spaľovne odpadu, ktorá bola adresovaná prezidentke Ursule von der Leyenovej, komisárom EÚ a ministrom členských štátov. Požadovali sme:

- Celoeurópske moratórium na nové spaľovne odpadu (R1 a D10);
- Stratégie postupného znižovania existujúcich spaľovacích kapacít;
- Zvýšené investície do infraštruktúry obehového hospodárstva, ako sú systémy opätovného použitia, kompostovania a recyklačných technológií.

Analýza výnosov a nákladov za rok 2025

Položka	Náklady v EUR
Personálne náklady	47 747
Režijné náklady	7 483
Dane a administratívne poplatky	0
Služby	378
Cestovné náklady	0
Náklady na podujatia	0
Náklady na publikácie a info materiály	159
Členské príspevky	376
Webové stránky	190
Materiálne vybavenie a technika	1 689
Vrátenie pôžičiek	0
Iné náklady	1 085
Náklady spolu	59 107 EUR

Položka	Výnosy v EUR
Grantové príjmy	26 500
Príjmy zo zakázok	32 263
Príjmy z 2 % daní	622
Dary, úroky, členské príspevky	2 821
Príjem z aktivít	1 750
Iné príjmy	0
Výnosy spolu	63 956 EUR

Pre ľudí | pre planétu | pre budúcnosť

Kolektív Priateľov Zeme – SPZ
v roku 2025 tvorili:
Ing. Monika Medovičová,
Mgr. Lenka Beznáková,
Ing. Marianna Holušová Ružičková,
Mgr. Martina Krajňáková,
Mgr. Lucia Petijová,
Mgr. art. René Říha
(podpredseda organizácie)
a Branislav Moňok
(predseda organizácie).

www.priateliazeme.sk/spz

www.kompost.sk

www.nulaodpadu.sk

www.stopspalovniam.sk

www.zerowastecities.sk

Priatelia Zeme – SPZ

Adresa: Haluzice 761
913 07 Bošáca

Telefón: 00421 903 772 323
E-mail: spz@priateliazeme.sk

IČO: 35 529 261
DIČ: 2021396069
IBAN: SK49 3100 0000 0043 5005 4701

Aj v roku 2025 sme mohli presadzovať myšlienky zlepšujúce životné prostredie len vďaka podpore a obetavosti mnohých ľudí. Aj touto cestou ďakujeme za pomoc všetkým pracovníkom aj dobrovoľníkom za ich osobnú pomoc, ale aj mnohým ľuďom z radov širokej verejnosti za ich finančnú podporu. Taktiež ďakujeme za finančnú, informačnú a morálnu podporu Zero Waste Europe.

